

La despesa no obligatòria dels municipis

Un conjunt de treballs realitzats per l'IEB per encàrrec de la Diputació de Barcelona i la Federació Espanyola de Municipis i Províncies (FEMP) quantifica el volum de despesa que els municipis fan de forma no obligatòria, quin és el seu destí i com es financen. Segons l'estudi, els municipis catalans van destinar durant el període 2000-2005 una mitjana de 247,37 euros per habitant a partides de despesa no obligatòries, xifra que suposa el 30,5% del seu total de despesa. Un altre element destacat és que no tota la despesa no obligatòria que fan els municipis es pot considerar despesa de suplència d'altres administracions.

Els ajuntaments espanyols han de prestar obligatòriament un conjunt de serveis. Però no tots estan obligats a prestar-ne els mateixos, sinó que el grau d'obligatorietat és més gran a mesura que augmenta la mida del municipi. Per exemple, tots han de prestar el servei d'enllumenat públic, però només els de més de 20.000 habitants estan obligats a prestar serveis de protecció civil, o només els de més de 50.000 habitants han de prestar el servei de transport urbà de viatgers.

A més d'aquests serveis obligatoris la llei estableix⁽¹⁾ que el municipi pot promoure tota mena d'activitats i prestar serveis públics que contribueixin a satisfer les necessitats i aspiracions dels seus ciutadans; així mateix també contempla la possibilitat que realitzin activitats complementàries de les que corresponen a altres administracions i, en particular, les relatives a l'educació, la cultura, la promoció de la dona, l'habitatge, la sanitat i la protecció del medi ambient.

Així doncs, es pot parlar d'un conjunt de serveis que són prestats pels municipis de forma obligatòria i d'altres que ho són de forma

discrecional (no obligatòria). Aquesta classificació és la que ha motivat un conjunt de treballs realitzats per l'IEB per encàrrec de la Diputació de Barcelona i la Federació Espanyola de Municipis i Províncies (FEMP), l'objectiu dels quals ha estat, precisament, quantificar el volum de despesa que els nostres municipis fan de forma no obligatòria, quin és el seu destí i com s'ho fan per a finançar-la.

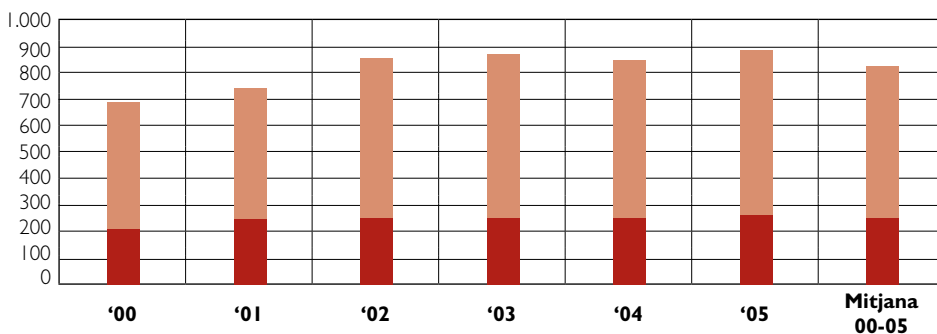
En aquests moments es disposa de dades corresponents a les liquidacions dels pressupostos dels anys 2000-2005 d'una mostra de municipis de Catalunya. De l'explotació d'aquestes dades se'n poden extreure, fonamentalment, les següents conclusions:

- a) Els municipis catalans han destinat durant el període 2000-2005 una mitjana de 247,37 euros per habitant a partides de despesa no obligatòries. Tal com mostra el quadre I això suposa el 30,5% del seu total de despesa.
- b) La despesa no obligatòria dels municipis catalans s'ha destinat, fonamentalment, a la prestació de serveis vinculats a la cultura, a la seguretat i protecció civil, a l'educació i a la promoció social.

“ Els municipis catalans van destinar durant el període 2000-2005 una mitjana de 247,37 euros per habitant a partides de despesa no obligatòries ”

Quadre I. Despesa dels municipis de Catalunya. Euros per habitant. Liquidacions 200-2005

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Mitjana 2000-2005
Despesa no obligatòria	216,30	244,70	246,78	251,94	250,98	273,54	247,37
Despesa Total	671,20	734,70	853,21	868,81	857,10	894,83	813,31
%	32,2	33,3	28,9	29,0	29,3	30,6	30,5

Font: Elaboració pròpia a partir de Mas, Salinas, Vilalta (2008).

■ Despesa no obligatòria ■ Despesa obligatòria

(1) Llei 7/ 85, de 2 d'abril, Reguladora del Règim Local.

Fonts de finançament "directament" vinculades a la despesa no obligatòria. Municipis de Catalunya. Mitjana liquidacions 2002-2005.

	Mitjana 2002-2005	%
Finançament "específic" despesa no obligatòria (A)	70,15	100,0
Taxes i preus públics	20,44	29,1
Transferències	43,60	62,2
Altres ingressos	6,11	8,7
Despesa no obligatòria (B)	255,81	
(A) / (B)	27,4	

Font: Elaboració pròpia a partir de Mas, Salinas, Vilalta (2008).

c) Els municipis més petits (amb menys de 5.000 habitants) són els que realitzen una despesa no obligatòria per habitant més elevada, concretament un 36% per sobre la mitjana. De fet cal tenir en compte que són aquests municipis els que tenen un marge legal de no obligatorietat més alt. La despesa no obligatòria per càpita dels municipis que tenen entre 5.000 i 20.000 habitants és un 17% més alta que la mitjana; la dels que tenen entre 20.000 i 50.000 habitants està un 10% per sobre la mitjana; i la dels que tenen més de 50.000 habitants està un 6% per sota la mitjana.

d) Pel que fa al finançament de la despesa municipal no obligatòria, s'han pogut identificar unes fonts d'ingressos que hi estan directament vinculades. Es tracta de les taxes i els preus públics pagats pels ciutadans que utilitzen aquests serveis de prestació voluntària, i de transferències que reben d'altres administracions públiques (de l'Administració Central, de la Generalitat i de les Diputacions). El quadre 2 mostra que en el període 2002-2005 els municipis catalans van obtenir una mitjana de 70,15 euros per habitant a través de fonts d'ingressos directament lligades a la despesa no obligatòria. Això vol dir que el 27,4% del total d'aquesta despesa està finançada amb recursos la procedència dels quals s'ha pogut identificar específicament. Les transferències que reben d'altres administracions en constitueixen la via més important, sobretot les procedents de la Generalitat de Catalunya².

No tota la despesa no obligatòria que fan els municipis es pot considerar despesa de

suplència d'altres administracions. És a dir, un municipi pot prestar voluntàriament un determinat servei i això no vol dir, en tots els casos, que estigui "suplint" a una altra administració. Només una part de la despesa no obligatòria correspon a despesa de suplència. Per exemple, la despesa que realitzen els municipis destinada a la promoció i reinserció social o la destinada als centres d'assistència primària, hospitals o residències per a gent gran, és despesa no obligatòria i, a més, és despesa de suplència. En canvi, la despesa destinada, per exemple, a la promoció i difusió de la cultura és despesa municipal no obligatòria però no és de suplència. Els estudis realitzats per l'IEB també han abordat aquest tema. Concretament, les dades posen de manifest que durant els anys 2002-2005 els municipis de Catalunya van destinar una mitjana d'un 10,6% de la seva despesa a la prestació de serveis que poden ser considerats de suplència.

A més de les dades referides als municipis de Catalunya també es disposa de dades corresponents a tots els municipis de l'Estat espanyol, però en aquest cas només fan referència a l'exercici 2003.

En aquests moments l'IEB està actualitzant les dades d'aquests estudis de manera que molt aviat es disposarà de la informació corresponent a la despesa no obligatòria realitzada pels municipis catalans durant el període 2000-2008, i de la realitzada pel conjunt de municipis espanyols durant els anys 2003-2007.

MAITE VILALTA, investigadora de l'IEB

“Els serveis vinculats a la cultura, a la seguretat i protecció civil, a l'educació i a la promoció social concentren la major part d'aquesta despesa discrecional”

(2) Vegeu Vilalta M. (coord.) (2008), "La despesa de caràcter discrecional dels ajuntaments i el seu finançament. Exercicis 2004-2005". Col·lecció estudis, sèrie Govern Local núm. 6, Diputació de Barcelona.

Per a més informació sobre el contingut d'aquest resum contactar amb mvilalta@ub.edu

PUBLICACIONS IEB

L'Institut d'Economia de Barcelona (IEB) ultima aquests dies el primer "Informe sobre Federalismo Fiscal en España" i el primer informe internacional "The IEB World Report on Fiscal Federalism". Els dos documents, dirigits pels investigadors de l'IEB i professors de la Universitat de Barcelona, Núria Bosch i Albert Solé-Ollé, seran presentats en acte oficial el proper 15 d'abril, en el Palau Robert de Barcelona, acte que presidirà el Conseller d'Economia i Finances, l'Hble. Sr. Antoni Castells. L'informe nacional tracta sobre el nou model de finançament autonòmic del 2009 mentre que en l'internacional, editat en anglès, el tema central és la situació de les finances subnacionals en temps de crisi.

